

Jarmila Klímová: Je potřeba vrátit se k obyčejnosti

S MUDr. Jarmilou Klímovou, která pracovala jako psychiatr a dnes se věnuje především psychosomatice, jsme se sešly na povídání o tom, co je důležité dělat pro psychické zdraví, klid v duši a radost ze života. V dnešní době to má cenu zlata, ale dokážeme se těmito radami vůbec řídit? Jak si dnes stojí psychosomatická medicína a jakým úskalím čelí náš zdravotnický systém?

▼ Před deseti lety, tedy v roce 2014, u nás byla psychosomatická medicína s velkou slávou oficiálně přijata mezi ostatní

medicínské obory a specializace, ale v praxi se toho zase tolik nezměnilo. Povídal jsem si o tom v rozhovoru pro Meduňku v roce 2015, kde jsi říkala toto: „Velké riziko spatřuji v tom, že obor psychosomatiky, který propojuje všech pět rovin, z nichž je třeba k člověku přistupovat – a to z roviny tělesné neboli biologické, psychické, sociální, spirituální a energetické – bude okleštěn biomechanickým myšlením a pak bude jeho léčebný potenciál logicky pokulhávat. Mohlo by se stát, že bude určeno, co si psychosomatik smí myslet a co si už myslet nesmí, a to je z mého pohledu absurdita. Riziko zařazení psychosomatiky do biomechanicky vymezeného zástupu dalších medicínských oborů je v tom, že nebude moci využít celý svůj potenciál Uvidíme.“

Ale to jsou ty věštby, u kterých opravdu nejsem ráda, že se mi vyplní. Psychosomatika u nás byla uznána zdravotnickým mainstreamem, ale nemělo to prakticky žádný význam, protože do jisté míry musela zkombinovat sama sebe a vzdát se svojí filozofie. Prostě se zredukovat, aby se zavděčila tomu, že byla milostivě přizvána mezi ty vyvolené. A přitom by psychosomatika, která odkrývá úzké souvislosti mezi psychikou a tělem a poukazuje na psychické pozadí řady zdravotních potíží, měla být základem.

▼ Jak tedy u nás dnes lékař, který má kromě jiného také atestaci z psychosomatiky, může pracovat?

Vysvětlím. Když si například gynekolog udělá atestaci z psychosomatiky, smí psychosomaticky přemýšlet pouze ve svém gynekologickém oboru. Deje me tomu, že ho vyhledá žena, která má opakované výtoky a v biokultuře pochvy se objeví candida. Určitě se jí v této souvislosti může kromě jiného zeptat i na její sexuální život a partnerský vztah, ale kromě toho by se také měl zeptat třeba i na fungování ledvin, protože ledviny jsou zodpovědné za udržování protiplísňové imunity. Také to souvisí s enzymatickou aktivitou jater atd., jenže to už je mimo jeho obor, takže se nikam dál nedostane. Všechny tělesné systémy spolu přitom úzce souvisejí a všechny jsou provázané. A oslabení či nedostatečná funkce určitých orgánů a okruhů vždy souvisí s určitým emočním prožíváním atd. atd.

▼ A navíc je třeba vzít v úvahu i další aspekty, které tvoří lidskou bytost a které jsme už zmínili...

Ano, protože bez zohlednění všech zmíněných pěti aspektů je to vždy jenom výseč. Psychosomatika je dnes redukcionalisticky postavena na bio-psycho-socio a ostrým způsobem se vymezila vůči spiritualitě, tzn. chápání smyslu bytí, i vůči energetickému potenciálu těla, který je však stejně podstatný jako cokoli jiného. Takže jestli to chtějí praktikovat tímto způsobem a také to v tomto kontextu vyučují lékaře, ať si to užijou.

▼ Snad se alespoň po krůčcích přece jen dostaneme ještě ke komplexnějšímu pohledu na člověka...

Myslíš, že tu budeme žít jako galapágské želvy dvě stě let? Cestou drobných krůčků a oprav stávajícího molocha se nikam nedostaneme. Muselo by se změnit celé základní paradigma postavené na materialistickém pohledu na svět, muselo by přestat popírání duše atd. atd. A i když do veřejného prostoru informace třeba prosáknou dříve, to, že prorhneš blánu plodové vody, ještě neznamená, že porodíš dítě.

Frekvenční medicína a falešně pozitivní diagnózy

▼ Máš dvě atestace z psychiatrie a mimo jiné jsi pracovala v léčebně duševně nemocných v Dobřanech. Vždycky ses chtěla věnovat tomuto oboru?

Původně jsem chtěla studovat architekturu, protože to je obor, kde se skloubí technika a umění, jenže s černou kádrovou tečkou jsem neměla šanci. A tak jsem šla na medicínu, protože jsem z doktorské rodiny. Nejdřív jsem si myslela, že se budu stejně jako moje maminka věnovat rentgenové diagnostice, ale najednou jsem v západně postulované medicíně začala spatřovat trhliny a cítila jsem podivnou redukci. Proto jsem se rozhodla pro psychiatrii v naději, že mi dá odpovědi na moje otázky, ale i tam jsem zjistila, že to je obor pro cvičeného foxteriéra. Pak jsem objevila psychosomatický směr, který se zajímá o širší souvislosti, což mě opravdu začalo zajímat. Psychiatrii jsem určitě nezapomněla, ale stala jsem se subkomponentou toho, čemu se věnuji dnes. Psychosomatikou, tedy propojením tělesné roviny s těmi ostatními, které tvoří lidskou bytost, se zabývám už třicet let.

▼ Dnes se věnuješ také tzv. frekvenční medicíně. O co jde?

Jde o přístrojové měření buněčných frekvenčních potenciálů, což je čirá fyziologie. Každý molekulární biolog ti řekne, že frekvenční potenciály na živých membránách jsou základem pro zjišťování metabolických procesů, ale když to začneš uplatňovat v praxi, jsi šarlatán. S psychosomatikou se to nádherně propojuje, protože když nahlédneš do životního příběhu lidí a zároveň se podíváš do fyzické roviny jejich těl, vytvoří se komplexní obraz

a ukáže se cesta, kudy je možné dostat se z daných zdravotních potíží.

Všem klientům přitom říkám, aby si s sebou přinesli i svoji zdravotní dokumentaci, v níž si přečtu výsledky laboratoří, což je pro mě důležité, protože pořád se na to dívám doktorskýma očima. Postupně se ale třeba odkryje, že daný člověk nemá revmatoidní onemocnění, ale borreliovou infekci v kloubních pouzdech. A kromě všeho ostatního mě také zajímá, jak to má ve svém životě. Pokud se ukáže parazitální onemocnění, je dobré zjistit, jestli na daném člověku někdo neparazituje třeba i energeticky, protože naprosto vše, co prožíváme, se propisuje do tělesné roviny. Když si to všechno dáte dohromady, začne to dávat smysl.

▼ **Téma falešně pozitivních diagnóz, kdy člověk danou diagnózou vůbec netrpí, ale dostane určitou nálepku a už se to s ním „veze“, je velká kapitola sama o sobě...**

Bohužel se s tím setkávám čím dál častěji a mám s tím i vlastní, velmi neblahou zkušenost.

▼ **Jakou?**

Sama jsem spadla do toho, co jsem předtím mockrát slyšela od svých klientů. Poslouchej. Před deseti lety se mi udělala bulka v blízkosti prsu, a tak jsem podstoupila vyšetření ultrazvukem. Lékařka se mi následně do slova snažila vnutit diagnózu rakoviny prsu a řekla mi, že když se okamžitě nezačnu léčit, nevidím svoji dceru, jak si jde pro vysvědčení. Kupodivu známky smrti dodnes nejvím, i když jsem na žádnou léčbu nešla, protože se pak ukázalo, že to je jinak. Nicméně jsem si prošla masírkou snahy uvrtat mě do toho, že mám rakovinu a že umřu, což je nejen nepřijatelné medicínsky, ale také eticky. Zhoubný nádor to prostě nebyl.

▼ **Co to tedy bylo?**

Musíme si uvědomit, že naše tělo se neustále přepočítává, něco vytváří a něco jiného v něm zaniká. Můj nález se chvíli tvářil jako borreliová cysta, chvíli jako zánět, pak se to zase zhojí atd. Je to určitě nemocné ložisko, ale v podstatě jde o běžný tělesný, imunologický proces. Každý má totiž v těle něco, čemu se říká locus minoris rezistence, neboli oslabené místo, a jakmile klesne imunita nebo se zvýší nároky na vydanou energii, projeví se to především na něm, protože se „probudí“ a objeví se určité příznaky. Neříkám,

☞ Z aromatického rýmovníku, nazývaného též jako kubánské oregano, mexický či řecký eukalyptus, paní doktorka vyrábí bylinné sirupy.

že je to úplně zhojené, ale neustále to reaguje na můj způsob života a prožívání. Hlavně tam však není nic, co by jevílo známky onkologického procesu. Není tedy žádný důvod trénovat skoky do rakve. Nechala jsem si nabrat i nádorové markery z krve, což jsou speciální bílkoviny, které tělo začne syntetizovat jako informační molekuly ve chvíli, kdy se v něm odehrává onkologický proces. Tělo v tu chvíli musí alarmovat všechny orgány, aby se této situaci přizpůsobily, takže ledviny musejí více filtrovat atd. atd. Česká onkologická společnost má seznam těchto markerů na svých webových stránkách, nicméně běžná onkologická praxe vypadá tak, že se nádorové markery nenabírají, ale rovnou se stěluje diagnóza. A když o ně člověk požádá, nabere se jeden nebo dva, přestože je potřeba nabrat panel šesti až devíti položek a teprve z jejich vzájemných hodnot lze odečíst, co přesně se v těle odehrává. Některé markery mohou totiž vylétnout nahoru i při parazitálním onemocnění, nebo když má člověk vysokou nálož herpetických virů.

Moje vlastní zkušenosti mě vedly k napsání knihy *Rakovina? Ne, děkuji*. Mimo jiné se v ní zabývám i falešně pozitivními diagnózami, tím, nakolik je západní medicína vlastně vědecká, jaké je pozadí chemoterapie apod. A představit si, že nedávno mi volali z netradičního divadla *Kámen*, že by podle této knihy chtěli napsat divadelní hru, což by mě opravdu nenapadlo. Kniha je

obžalobou systému, který dává ortely. Nicméně dodávám, že nemá cenu přetahovat se s molochem a jenom blázen dá ruku na rozpálená kamna dvakrát.

▼ **Ty tedy ve své praxi ortely nedáváš?**

Na to si dávám velký pozor, protože vmést druhému člověku něco hnusného do obličeje znamená plivnout do něj sám sobě. A na nikoho se za nic nezlobím, i když třeba někdy lidé se svým zdravím vyloženě hazardují. Podstoupit např. vakcinaci proti Covid-19 mohlo být totiž v některých případech opravdu nebezpečné. Když ke mně lidé s čímkoliv přijdou, podíváme se na to, co s danými zdravotními potížemi můžeme dělat. Nejsm Ježíš Kristus, abych přiložila dlaně a každý se vyléčil, ale když začneme organismus čistit od různých spouštěčů, tak i přesto, že některá onemocnění mají tzv. infaustní prognózu, což znamená, že s nimi podle všeho už nelze nic dělat, něco pozitivního se přece jen dít začne.

▼ **Je velmi smutné, že v dnešní době se právě rakovina dostala v příčinách úmrtí na první místo společně s kardiovaskulárními nemocemi...**

Mluví se o tzv. turboakvinách s velmi rychlým nástupem a příčin je celá řada. Vždycky se ale dá něco dělat. Kromě toho za mnou dnes také hodně přicházejí lidé s rozjetými autoimunitními chorobami atd. Vždycky je dobré neulpívat jen na úzkém spektru západní medicíny, která bohužel neposkytuje odstranění příčin, ale vyzkoušet toho víc. Mnohým lékařům šíří souvislosti docházejí, ale pokud pracují v systému, do vlastní nohy se pochopitelně nestřelí. Proto se také oficiální medicína např. nezabývá postvakcinačními příznaky. Také v lékařském stavu navíc najdeme poměrně zastoupení všech lidských charakterů, takže tu jsou srdcaři, kteří chtějí druhým lidem pomáhat tělem i duší, ale bohužel tu jsou i tací, kteří při výkonu svého povolání hledí především na svoje vlastní výhody. Je to přesně jako v jakémkoliv jiném společenství lidí a vyjadřuje to Gaussova křivka o pravděpodobnosti výskytu určitého jevu.

Jak uzdravit psychiku a duši

▼ **A teď pojďme k tomu, že se dnes také hodně propadá lidská psychika. Co se s tím dá dělat?**

Začnu od lesa. Lidé jsou dnes bohužel stále více emočně plošší, a protože mají sklony k redukcionalistickému

myšlení, mají také sklon k depresím. Na mladou generaci systém útočí nástroji, jako je problematika LGBT, klimatická úzkost apod., a její pozornost tak odvrací od toho, co je životaschopné, životadárné a zdravé.

▼ I když to asi všichni tušíme, co to přesně je?

Úzdravné je dnes především vypnout televizi a rádio a začít naslouchat sobě samým a předchozím generacím.

▼ Nám, vid? (směji se)

No jistě, protože my jsme ti chytří (smích). Ale teď vážně. Mladá generace se utrhla z peletonu díky technologiím, takže má pocit, že když rozumí lépe technologiím, rozumí všemu. A my pro ně zdrojem informací, neřkuli moudrosti, už nejsme. Možná si i myslí, že by bylo mnohem výhodnější, kdyby tady starší lidé nebyli.

Nechci říct, že my jsme ti chytřejší, ale více si pamatujeme, a tak jsme schopní číst mezi řádky, vyčesávat souvislosti z informačního bahnotoku a dešifrovat, co dává a nedává smysl. Nemusíme být transgalakticky inteligentní, ale prostě jsme toho už víc zažili. Zažili jsme bolševiky, kdy jsme se naučili, co si máme myslet o tom, co se říká v televizi, což byl opravdu velký trénink sociální inteligence. Proto mladé generaci určitě prospěje příklon k tradicím v dobrém slova smyslu – uznání, že můžeme mít pravdu, že jít na výlet s rodinou má možná větší hodnotu než streamovat blogery apod. Prostě odklon od umělého světa, který nás vysává.

Ti, kteří moderním technologiím rozumějí a konstruují je, sami říkají, že jejich používání je primárně nastaveno tak, aby likvidovalo mentální schopnosti, psychiku a inteligenci těch, kteří je používají. Jenže víme, že do technologií jsou vetknuty závislostní komponenty, takže děti jsou na tom závislé podobně jako narkoman na heroinu. Když narkoman přebere dávku, vidíme, že třeba umře, ale technologie se za rukáv chytit nedají a devastační argument je, že to tak dělají všichni.

▼ Psychickému zdraví také napomáhá příroda a práce rukama, ostatně všichni známe písničku, kde se zpívá: Dělán, dělán, všechny smutky zahání...

Ano, je to princip tvoření, protože systémem jsme vedeni k tomu, abychom hlavně konzumovali. Práce

rukama funguje opravdu výborně. Moje dcera Veronika, které je dnes osmnáct let, někdy na mobilu také jede, ale jindy dostane do ruky naopak třeba krumpáč. Za covidu, když jsme byli nuceni být doma, se mnou pracovala na zahradě, což bylo k nezaplacení. „Teror“ zahradnickými pracemi může totiž za určitých okolností doslova zachránit život, resp. psychiku.

▼ Říká se, že je také psychicky zdravé takzvaně bloumat čili jenom pozorovat dění kolem a nic přitom neřešit. Můžeš to jako psychiatr potvrdit?

Ano, já dokonce svým klientům říkám: „Musíte čoučet!“ Prostě nechat mozek na chvíli na pokoji, protože právě ve chvíli, kdy nepodporujeme stále šrotující racionální složku, se otevíráme intuitivnímu poznávání a chápání světa, které nám přináší pravé poznávání v souvislostech a v celistvosti. Můžeme se k tomu dostat, když budeme poctivě a zodpovědně čoučet každý den aspoň chvíli. Mě samotnou zachraňuje, že jdu každý den na zahradu, ožďibuju si svoje kytičky a pak si sednu a jen tak čučím. Dám si cigáro, pozoruju motýly a večer zase koukám, jak nade mnou krouží netopýři. Co je víc?

▼ Jenže lidé se dnes nudí, když chvíli nezaměstnávají svůj mozek a nekonzumují nějaké informace. A to přesto, že jsou pak z neustálého napojení na informační tok takzvaně vybízáni, po nějaké době vyhoří atd...

Nudí se, protože zapomněli být sami se sebou. Jsou zvyklí konzumovat pouze to, co přichází zvenku. Stojím si za tím, že až člověk zůstane sám doma a bude mu připadat, že je v dobré společnosti, začne se uzdravovat na těle i na duši.

Předchozí generace mají kromě jiného výhodu, že čoučet ještě dokážou, a další výhodu mají v tom, že nebyly vychovávány v bázni k realitě. Nebyli jsme opečovávané sněhové vločky a v podstatě se vůbec nebral ohled na to, jestli se náhodou nesetkáme

s něčím frustrujícím, protože by nás to mohlo hodit na krovky.

▼ Noční bojovky v lese na táboře byly opravdu síla...

Ano, přesně tak. Byli jsme vychovávaní k tomu, abychom zažili frustraci v rámci důležitého procesu překonávání překážek, jenže sněhovým vločkám se pořád umetá cestička. Ted například na jedné fakultě budou sundávat kříž s Ježíšem Kristem, protože si nějaký student stěžoval, že mu to způsobuje úzkostné stavy. To nevíš?

Dříve to bylo tak, že když jsme se něčeho báli, byli jsme spíše vedeni k tomu, že i tak máme jít a udělat to. Opečovávané sněhové vločky se ale bojí udělat cokoliv, protože kdyby zjistily, že to zkazily, udělalo by jim to nedobře. S námi to bylo jinak – tady máš život, tak koukej do něj vyrazit!

▼ Co bys řekla na doporučení, kdy se prý nemá říkat, že člověk například bojuje s rakovinou nebo s depresí, protože postoj boje vše ještě komplikuje a zhoršuje...

Když se člověku děje něco neblahého – nemoc, existenční krize, politická situace, prostě cokoliv, co nepřispívá k radostnému životu, primární tendence je to odmítnout. Taková je naše přirozená reakce a je to normální, mentální funkce. A za to se, prosím pěkně, netrestejme. Na větu „Paní, vy máte rakovinu“ nelze očekávat odpověď: „Hurá, to bude panečku poznání sebe sama!“ To by opravdu zdravé nebylo.

Na začátku jde člověk vždycky do odporu, ale trvá to jen po určitou dobu, a ta je u každého jedince různě dlouhá. Záleží na jeho charakteru, vzdělání, struktuře psychiky, zralosti atd. Potom by ale mělo přijít „aha“! Buď se ještě budu vztekat a kopat nožičkami jako malý parchant, nebo se začnu ptát, co s tím můžu dělat a proč to přišlo. Prostě začnu hledat odpověď na otázku, jak tomu mám rozumět a jaký je můj vlastní podíl na situaci, protože pak budu schopen to nějak ovlivnit. Je to fáze objevování, která by měla přinést zklidnění a přijetí, ne však bojování. I když to vypadá, že jsem chudák, vždycky mám ve svých rukou obrovskou moc začít s tím něco aktivně dělat, a dokud si ji nenechám vzít a nenechám se uvrhnout do role oběti, do té doby nejsem ztracen. Jestliže jsem však v totálním strachu a pasivně předám moc do rukou někoho jiného, ztracen jsem.

Není to tedy o boji, ale o ochotě projít i nějakým diskomfortem. Můžu si říct, že nad tím sice radostně nejujchám, ale asi jsem to holt měl zažít a pak s tím něco sakra dělám! Prostě se k čemukoliv postavit konstruktivně s tím, co s tím budu dál dělat, i když není od věci si uvědomit, že to je také v božích rukách. Takové jsou zákonitosti kosmu. Při tomhle postoji mám poměrně velkou naději, že se z jakékoliv svízelné situace dostanu.

▼ Takže je také důležitá pokora?

Ano, ale nikoliv rezignace a pasivita. Všechno, co je extrém a co je nevyvážené, je nemocné, protože základem zdraví a dobrého žití je rovnováha. Jde o to udržovat se v jakémsi středu ve všech životních kvalitách.

Vrcholový sport je nerovnováha a válet se v posteli je také nerovnováha, a i když se budu stokrát vztekat, tento princip se nezmění. A rovnováha je i v tom, co jsme si říkaly – dělat vše, co je v mých silách, ale zároveň vědět, že je ve hře ještě něco vyššího. Toto pochopení přináší velkou šanci, že vše dobře dopadne. Nemusím přesně vědět jak, ale prostě nějak. A tohle je i ten nejdůležitější základ jakékoliv zdravotní prevence.

Medicíno, kam kráčíš?

▼ Jak dnes jako psychiatr vidíš vývoj tohoto oboru? Kam se posouvá?

Objevují se nové diagnózy jako klimatická úzkost apod., ale jde spíš o pseudodiagnózy, které se v podstatě vyrábějí cíleně, aby lidé dostali určité nálepky, byli v roli oběti a byli zbaveni zbytků osobní integrity, inteligence a svobodného myšlení. Neříkám, že stav životního prostředí je veselý a radostný, ale nálepky diagnóz a pilulky to přece nevyřeší. Dnešní psychiatrie ubezpečuje lidi v tom, že jsou opravdu psychicky nemocní a potřebují pomoc, takže z mého pohledu tento obor slouží čím dál více systému a mainstreamu, který je nezdravý. A má v rukou mocný nástroj, jímž jsou antidepresiva. V kombinaci s větou „Tyhle léky už budete brát do konce života“ v podstatě přináší zkázu. Člověk, který má jen trochu slepou úctu k autoritám, to ale přijme a pak je v pasti.

▼ A k čemu to je? Vždyť oficiální medicína tolik nemocných už ani neutáhne. Ordinance psychiatrů a psychologů, ale i ostatních lékařů, praskají ve švech...

Každý moloch jednou požere sám sebe, takže se dá předpokládat, že jednoho krásného dne se zdravotnický systém zhroutí. Nevíme, jak to bude vypadat, nevíme, kdy to bude, ale že to přijde, je jisté. Systém se přehlčí, a tím zkrachuje. Také se tomu říká efekt sté opice.

▼ Není to tak dávno, co jsi také založila svoji školu. Co nabízí?

Školu psychosomatické a jednotné medicíny jsem otevřela v r. 2022, kdy začal první ročník tříletého studia. Co znamená jednotná? Je to taková medicína, která uznává veškeré terapeutické postupy, které se vztahují k lidskému zdraví. Západní i východní medicína, bylinkářství, hirudoterapie, irisdiagnostika, prostě jakýkoliv terapeutický postup, který za sebou má nezpochybnitelné pozitivní výsledky, by měl být brán v potaz a měl by být považován za legitimní. Má tu svoje místo a nikdo nemá právo ho dehonestovat, i když nějaký postup zabere lépe u jednoho člověka a u druhého bude efektivnější jiný. U jednoho zaberou kortikoidy, tak mu je dám! U jiného zaberou bylinné tinktury, tak mu je také dám! A tohle se během tříletého studia snažím studentům předat. Osnovy jsem sestavila sama a naše škola má všechny atributy, jaké škola mít má, tzn. docházku a ověřování znalostí. Teď v září šli naši první studenti do třetího ročníku a věřím, že poté budou schopni uvažovat v širokém kontextu a v systému myšlení budou vybaveni tak, že neskouznou k redukcionismu na jedné ani na druhé straně.

V prvním ročníku začínáme opravdu natvrdo, protože v osnovách je anatomie, fyziologie, patofyziologie, biochemie, fyzika... Studenti trpí, úpí a pláčou, ale základ prostě musejí umět a teprve pak si můžeme hrát na něco dalšího. Musíte znát biochemické funkce jater, protože to je základ, a teprve potom se můžete pustit do nějaké nadstavby atd. atd. Lektoruji to sama, ale ráda si také pozvu třeba fyzioterapeuty, odborníky na homeopatii, na ájurvédú, ale i rodinné konstelace a vždycky chci, aby jakékoliv informace studenti získali od kovářů daných oborů, nikoliv kovářčků.

▼ Když jsi mě provedla po své zahradě, bylo zřejmé, že se dnes věnuješ i bylinkám. Jakým a jak je využíváš?

To by zas bylo na dlouhé vyprávění. Zkusím to říct jinak. Když jednou

začneš pátrat po nějakém vědění, tak dříve či později zjistíš, že ta cesta v podstatě nemá konce. A tak se ptáš dál a dál a postupně zjišťuješ, že tohle a tamto už nestačí, že potřebuješ další nástroje léčení a další možnosti. A byliny mají v sobě nedozírný potenciál. Nejen proto, jaké látky v sobě obsahují, ale hlavně tím, že to jsou živé bytosti, které člověku předávají svoji životní sílu. To chemicky vyrobeným lékem nelze nikdy nahradit.

▼ Moc se mi také líbila tvoje myšlenka zorganizovat setkání naživo mezi tvými přáteli na FB. Zatím proběhla dvě setkání, kde byly desítky lidí, a jednoho z nich jsem se také se zájmem zúčastnila...

Hezké bylo, když u lidí, kteří se znají z FB profilů, najednou zaznívalo: „Ježíš, to jsi ty!“ Lidé byli z možnosti osobního setkání nadšení, a pokud to pro ně má smysl, můžeme v tom pokračovat. Vracíme se tím k tomu, co jsme před chvílí říkaly – důležité je setkat se především naživo, což je ale něco naprosto obyčejného. Vlastně mě až překvapilo, s jakým nadšením to bylo přijato, protože setkat se s někým zas tak převratná myšlenka není. Jenže my dnes opravdu zapomínáme na jednoduché věci, které ale znamenají nejvíce! Potřebujeme návrat k obyčejným věcem a obyčejnému žití, vždyť člověčenství spočívá v jednoduchosti a v obyčejnosti! Pokud si s někým podám ruku místo toho, abych mu jenom ráno u kafe něco lajkoval na FB, má to úplně jinou kvalitu. Jde o to, aby se mezi lidmi prolomily bariéry, které vznikly uměle.

▼ V čem tedy vidíš největší naději pro současný přetechizovaný a zároveň hrouťící se tzv. moderní svět?

Naděje je vždy v menšinovém pohledu na věc. Dobré je začít myslet jako menšina, která si udržuje svébytnost. Představ si, že jsi na palubě lodi, která se potápí, a všechny zachvátí panika, že umřou. Pár lidí skočí do vody a začne plavat v naději, že někam doplave. Tak se chová menšina. Co kdyby se to přece jen podařilo? Jde o to najít východisko ze situace, která pro většinu lidí východisko nemá. Lidí, kteří vidí věci jinak, je vždycky menšina, ale tak je to dané a je to tak v pořádku. Nicméně právě v dnešní době mohou těm ostatním přinést zásadní životní inspiraci. ◆

Věra Keilová